

761119P Sähkömagnetismi 1

1. laskuharjoitus, kevät 2019

Tehtävät ovat kirjasta H. D. Young and R. A. Freedman: UNIVERSITY PHYSICS, 11. painos:
Ex. 21.26, 21.46, 21.60, Pr. 21.68, Ex. 22.1, 22.6, Pr. 22.38, 22.48

1. (21.26) Homogeenisessa sähkökentässä oleva elektroni lähtee liikkeelle levosta ja liikkuu kasvavalla nopeudella suoraan ylöspäin. Ensimmäisen 3,00 mikrosekunnin aikana se liikkuu 4,50 m.

- Mikä on sähkökentän voimakkuus ja suunta?
- Onko oikeutettua jättää painovoiman vaikutus elektroniin huomiotta? Perustele vastauksesi tekemällä vertailevia laskelmia.

2. (21.46) Pistevaraus $q_1 = -4,00$ nC sijaitsee kohdassa $x = 0,600$ m, $y = 0,800$ m, ja toinen pistevaraus $q_2 = +6,00$ nC on kohdassa $x = 0,600$ m, $y = 0,000$ m. Laske näiden kahden pistevarauksen aiheuttaman nettosähkökentän voimakkuus ja suunta origossa.

3. (21.60) Kaliumkloridimolekyylin, KCl, dipolimomentti on $8,9 \times 10^{-30}$ C·m.

- Oletetaan, että tämän dipolimomentin synnyttää kaksi toisistaan etäisyydellä d olevaa varausta, joiden suuruus on $\pm 1,6 \times 10^{-19}$ C. Laske etäisyys d .
- Mikä on suurin vääntömomentin arvo, jonka homogeeninen sähkökenttä $6,0 \times 10^5$ N/C voi kohdistaa KCl-molekyylin? Hahmottele kuvio, josta näkyy dipolimomenttivektorin $\vec{p}$ ja sähkökenttävektorin $\vec{E}$ suunta tilanteessa, jossa vääntömomentti on suurimmillaan.

4. (21.68) Pistevaraus $q_1 = +5,00$ nC sijaitsee xy -koordinaatiston origossa ja toinen pistevaraus $q_2 = -2,00$ nC on sijoitettu positiiviselle x -akselille kohtaan $x = 4,00$ cm.

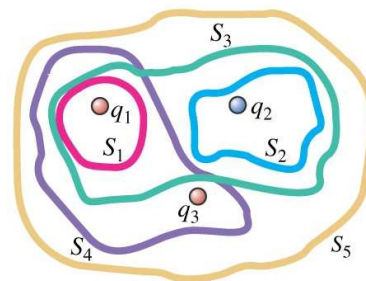
- Jos kolmas varaus, $q_3 = +6,00$ nC, sijoitetaan kohtaan $x = 4,00$ cm, $y = 3,00$ cm, määritä kahden muun varauksen tähän varaukseen kohdistaman kokonaisvoiman x - ja y -komponentit.
- Määritä tämän voiman suuruus ja suunta.

5. (22.1) Sileä paperiarkki, jonka pinta-ala on $0,250$ m², on sijoitettu voimakkuudeltaan 14 N/C olevaan homogeeniseen sähkökenttään siten, että paperin normaali muodostaa 60° kulman sähkökentän suuntaan nähden.

- Määritä paperiarkin läpäisevä sähkökentän fluksi.
- Onko a)-kohdan vastaus riippuvainen paperiarkin muodosta? Miksi on tai miksi ei ole?
- Millä paperin normaalin ja sähkökentän suunnan välisen kulman ϕ arvolla paperin läpäisevän fluksin suuruus on i) suurin?, ii) pienin? Perustele vastauksesi.

6. (22.6) Kolme pientä kuvassa 22.34 esitettyä palleroa sisältävät varaukset $q_1 = 4,00$ nC, $q_2 = -7,80$ nC ja $q_3 = 2,40$ nC. Määritä sähkökentän fluksin nettoarvo kullekin suljetulle pinnalle, joiden halkileikkaus näkyy kuvassa.

- S_1
- S_2
- S_3
- S_4
- S_5
- Riippuko vastauksesi kohtiin a) ... e) siitä, miten varaus on jakautunut kunkin palleron sisällä? Miksi riippuu tai miksi ei riipu?

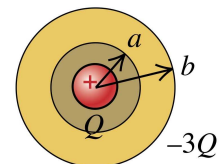

Pinta	Varaukset, jotka pinta sulkee
S_1	q_1
S_2	q_2
S_3	q_1 ja q_2
S_4	q_1 ja q_3
S_5	q_1 ja q_2 ja q_3

Kuva 22.34

7. (22.38) Johtavasta aineesta valmistetun pallokuoren, jonka sisäsäde on a ja ulkosäde b , keskipisteessä sijaitsee positiivinen pistevaraus Q . Kuoren kokonaisvaraus on $-3Q$, ja kuori on eristetty ympäristöstään.

- Johda sähkökentän voimakkuuden lauseke keskipisteestä mitatun etäisyyden r avulla lausuttuna alueilla $r < a$, $a < r < b$ ja $r > b$.
- Mikä on pintavaraustiheys johtavan pallokuoren sisäpinnalla?
- Mikä on pintavaraustiheys johtavan pallokuoren ulkopinnalla?
- Hahmottele kuvio, joka näyttää kenttäviivat ja osoittaa kaikkien varausten sijainnin.
- Esitä graafisesti sähkökentän voimakkuus etäisyyden r funktiona.

Kuva 22.38

8. (22.48) Positiivinen varaus on jakautunut tasaisesti umpinaisen, hyvin pitkän sylinterin sisälle. Sylinterin säde on R ja sen tilavuusvaraustiheys on ρ .

- Johda sähkökentän voimakkuuden lauseke sylinterin sisällä lausuttuna sylinterin akselista mitatun etäisyyden r ja varaustiheyden ρ avulla.
- Mikä on sähkökentän voimakkuus sylinterin ulkopuolella olevassa pisteessä lausuttuna sylinterin viivavaraustiheyden λ avulla?
- Vertaa a)- ja b)-kohdan tuloksia arvolla $r = R$.
- Piirrä sähkökentän voimakkuus etäisyyden r funktiona välillä $r = 0$ ja $r = 3R$.